

פרשת
בהעלותך
תשפ"ב

קול יעקב

לזכר נשמת אבי הרה"צ ר' יעקב יצחק בן הרה"צ ר' משה מנחם שפיגל זצ"ל
רב דק"ק "שערי שמים" רומנישער שוהל, באיסט סייד, נוא יארק

חיזוק גדול בענין זה במעמד הגדול - אדירי התורה - אשרינו ומה טוב חלקנו!

ב) ויען יהושע בן נון וגו' ויאמר אנני משה כלאם ויאמר לו משה המקנא אתה לי ומי יתן כל עם ה' נביאים (י"א, כ"ח - כ"ט) צ"ע כוונת משה - המקנא אתה ליי, דבואי זה שיהושע אמר - אנני משה כלאם, הי' כדי לקנא על כבודו של משה. **זקני החוזה מלובלין זצ"ל תי'** שכוונת משה במה שאמר - המקנא אתה ליי, היינו אפשר שאין אתה חושש על כבודי, רק מפני שאני רבך. **ביאור הדבר** - משה חשש שיהושע אינו מקנא על כבודו אלא כבוד עצמו, דהיינו כיון שהי' תלמידו של משה, מי שפוגע בכבוד רבו, נחשב כאילו פוגע בכבודו, ולתועלת עצמו הי' מקנא בהם.

וי"ל באופן אחר, עפ"י דברי הכתב סופר, שמשה רבינו חשב שאם לא הי' מוטרד כ"כ ללמוד עם ישראל וכדומה, הי' מעולה וגדול בתורה יותר, כי לדעתו לא עלה למדריגה עליונה שאפשר להשיגה, ואמר - מי יתן ויהיו כל עם ה' נביאים, ולא יהיו עוד צריכים לרב ומנהיג, וכמ"ש לעתיד (ירמיי, ל"א, ל"ג) שלא ילמד עוד איש את רעהו, כי כולם יודעים הי' מקטנם עד גדולם, לכן התפלל משה רבינו ע"ה שיהיו כל עם ה' נביאים, ולא הי' צריך ללמדם, ועי"ז יתגדל בתורה יותר.

ביתר ביאור - הנה מבואר במדרש שהחילוק בין נבואת הזקנים לנבואת אלדד ומידד, הי' שנבואת הזקנים היתה משל משה, ואלדד ומידד היתה משל הקב"ה, לכן אמר משה - ומי יתן, שהנה משה לא רצה להיות רבם של ישראל, אבל אין לו ברירה דכיון דרק אלדד ומידד זכו למדריגת נבואה משל הקב"ה, והזקנים לא זכו אלא משל משה, לכן אמר משה מי יתן - הלואי יהיו שאר ישראל כמו אלדד ומידד, ואז אני לא צריך להיות עוד רבם של ישראל.

ולפ"ז י"ל שמשה אמר - המקנא אתה ליי - בלשון בתמי, דהיינו משה אמר ליהושע הלא עיקר שאיפתי הוא להתגדל בתורה, ואדרבה אם אתה חושש על כבודי, אז תהי' בשמחה שאלדד ומידד יהי' נביאים, והלואי שכל ישראל יהי' נביאים כמוהם, ואז אני לא אצטרך להיות רבם, ועי"ז אתגדל בתורה יותר. **ואולי** מטעם זה הי' פני משה כפני חמה, ופני יהושע כפני לבנה, דהיינו הלבנה טען בששת ימי בראשית שאי"א לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד, וכמו"כ חשב יהושע שרק משה יהי' רבו של בניי, אבל משה טען שאדרבה הלואי שכל בניי יהי' נביאים, דהיינו ששייך לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד, ולכן הי' דומה לחמה. (עיי' בכלי יקר)

נראה מזה דבר פלא, דאע"פ שמשה רבינו הי' רבם ומנהיג ישראל, הי' רוצה לוותר על הכל כדי להשיג יותר בתורה, והתפלל שכל אחד מבניי יהי' נביאים, והוא לא צריך להיות רבם, ועי"ז יוכל להשיג יותר בתורה וביראת שמים, הפלא ופלא!

וי"ל באופן אחר, דזה שהקב"ה אמר למשה - אספה לי שבעים איש מזקני ישראל, הוא תשובה לדברי משה - לא אוכל אנכי לבדי לשאת את כל העם הזה כי כבד הוא ממני - אבל באמת בקשת משה לא הי' רק על שבעים זקנים, אלא שכל ישראל יהי' נביאים (וזכה רק לשבעים זקנים, דתפלה עושה מחצה) נמצא דזה שאלדד ומידד זכו להתנבאות במחנה הי' עיי' תפלת משה, ואי"כ אין כאן שום פגיעה בכבודו שהם מתנבאים במחנה, דאדרבה זה הי' עיקר רצונו שכל בניי יזכו להתעלות למדריגה זו.

ויש להביא ראיי לזה, דלכאורה צ"ע מאי טעמא התנבאו אלדד ומידד עתה - משה מת ויהושע מכניס, הלא זה לא יהי' נוגע רק לאחר מי' שנה. **ולדברינו י"ל** דזה שהם התנבאו הי' קיום לבקשת

ב"ה הנה זה כבר כמה שנים שכתבתי בגליון קול יעקב (פרשת בהעלותך) בענין נבואת אלדד ומידד - חשבתי שזכיתי לזה עפ"י הפסוק (י"א, כ"ו) וישארו שני אנשים במחנה שם האחד אלדד ושם השני מידד ותנח עליהם הרוח והמה בכתובים - צ"ע לדעת רבותינו בספרי - שאלדד ומידד נשארו מהע"ב שברר משה מישראל, והיו הב' היתרים על השבעים שאמר לו ה', אי"כ למה זכו אלדד ומידד שנבואתן תהיה במדריגה גדולה יותר משאר זקנים, דהזקנים לא ניבאו עד למחר, ואלו מתנבאים מה שעתיד להיות לסוף מי' שנה - משה מת ויהושע מכניס לארץ, דלכאורה הזקנים היו גדולים מהם, שהיו ראויים לנבואה, ואלדד ומידד לא היו ראויים לנבואה כמו שהוכיח הגורל.

וי"ל עפ"י דברי האור החיים, זה שנאמר - והמה בכתובים, ודרך דרש אולי שיודע הכתוב שהבי' שלא יצאו בפתקין נכלמו ונכנסו במחנה, מה שלא עשו כן כל ישראל שיצאו כולם לאהל מועד, והבי' נחבאו במחנה, וירא ה' בושתם וכלימתם ויתנבאו, והוא אומר - והמה בכתובים, שהן הפתקין, ומטעם זה ולא יצאו מהמחנה, וחוננם הי' ומילא תאותם ויתנבאו. **ולפ"ז י"ל** דאע"פ דאלדד ומידד לא היו ראויים לנבואה שהיו הב' היתרים על השבעים, אעפ"כ לבסוף נח עליהם הרוח, כיון שהי' להם בזיונות, וזכו לנבואה רק מחמת בושתם, בחמלת ה' עליהם, וכיון דנבואתם לא היה מצד הדין, רק בגדר לפני משורת הדין, לכן זכו לנבואה גדולה יותר משאר נביאים, שהזקנים שנבואתם באה להם רק מצד הדין לא זכו לנבואה רק לפי מדריגתם, משא"כ אלדד ומידד שבעצם לא היו ראויים לכולם, ונבואתם הגיע להם לפני משורת הדין בחמלת ה' עליהם, לכן זכו למדריגה גדולה מכולם, דאין גבול לחמלת ה'.

ולפ"ז י"ל כיון שפרשה זו של אלדד ומידד מדבר על ענין זו של חמלת ה', לכן אפילו מי שאינו במדריגה גדולה, יכול לבאר ולחדש בה הרבה חידושים, דאין גבול וקצבה לחמלת ה'!

א) וישארו שני אנשים במחנה שם האחד אלדד ושם השני מידד (י"א, כ"ו) צ"ע למה נאמר - וישארו שני אנשים במחנה, הלא די לומר - וישארו אלדד ומידד במחנה. **וי"ל עפ"י דברי הירושלמי (פ"א, סנהדרין)** אמר ר"ע ישב רבי מאיר תחלה, נתכרכמו פני רשב"י, א"ל ר"ע לרשב"י דייך שאני ובוראך מכירין כחך, שלא הי' שום אדם מכיר כחו רק הקב"ה ור"ע. **הככר לאדן (מפרש הירושלמי)** פי' שרשב"י חש שלא יזלזלו בו עמי הארץ, הואיל ואמר ר"ע שישב ר"מ תחלה, ולא אמר תשבו שניכם כאחד, שיהיו שוים בעיני הבריות, א"ל ר"ע אל תחוש לרואים, דייך שאני ובוראך מכירין כח ידיעתך שהיא רבה, ומפני הפתאים אין לחוש. **ולפ"ז י"ל** דאע"פ שאלדד ומידד היו גדולים במדריגה, הם לא נבחרו להיות מהשבעים זקנים, להורות שעיקר חשיבות הוא להיות חשוב בעיני ה', ואין דבר חשוב יותר מזה!

ולדברינו י"ל בדרך חידוש, דזה שר"ע לא אמר לרשב"י לישב תחלה, הוא גופא למד כן ממעשה זה של אלדד ומידד. **ולפ"ז י"ל** שמטעם זה נאמר - וישארו שני אנשים במחנה, דהיינו אע"פ שלא הי' לאלדד ומידד שם תואר - זקן, אלא - אנשים, דהיינו דבעיני בני אדם הם לא היו חשובים אלא כאנשים רגילים, והם הגיעו למדריגה גדולה ולהתנבאות במחנה, דהיינו האנשים הגיעו למדריגה גדולה יותר מהזקנים - הפלא ופלא! והוא קיום להגמ' בב"ב (י"י) עולם הפוך ראיתי.

וזה חיזוק גדול לבני תורה, שיש להם כח גדול בתורה, דאפילו אם אחרים אין מכירין כוחותיהם, דייך שהקב"ה מכיר את כחך, כמו שהי' באלדד ומידד, וכמו שאמר ר"ע לרשב"י. **וב"ה בשבוע זו הי'**

משה – לא אוכל לבדי לשאת את העם. וזה הי' כוונת משה – ומי יתן כל עם הי' נביאים, דהיינו עיקר רצוני הי' שכל אחד ואחד יהי נביאים במדריגות אלדד ומידד.

זכרתי ימי קדם, כשהלכתי להגר'מ פיינשטיין זצ"ל קודם הבר מצוה שלי לקבל ברכה, אמר לי – יה"ר שתזכה להיות גדול הדור! וזה הי' פלא בעיני שהגדול הדור – הגר'מ פיינשטיין זצ"ל, נתן לי ברכה כזו! וכוונתו בזה היתה שיש לכל אחד בישראל היכולת להיות גדול הדור, וכמ"ש משה רבינו – ומי יתן כל עם הי' נביאים.

וי"ל באופן אחר, שמשה אמר ליהושע דאתה אומר שאני צריך לכלא אלדד ומידד כדי דלא יתנבאו יותר, ועיי"ז אתה מקנא על כבודי, דעיי"ז רק משה ולא אחר יהי במדריגה זו להתנבאות במחנה, אבל באמת יש דרך אחר לקנא על כבודי, והוא שיתפלל להי' שכל ישראל יהי נביאים כמו אלדד ומידד, ואם כולם יהי נביאים אז לא יהי שום פגיעה בכבודי אם אחד מתנבא במחנה, דהא כולם יהי במדריגה זו.

וי"ל באופן אחר, עפ"י דברי הגר'מ פיינשטיין זצ"ל (דרש משה) הא דאיתא בירושלמי (ברכות, ב', ה"ח) דהספד של תלמיד חכם הוא - מי יתן לנו תמורתו, והיינו אינו משום דליכא אחר כמותו, דהא כתיב (קהלת, א', ה') וזרח השמש ובא השמש – עד שלא שקעה שמשו של עלי זרחה שמשו של שמואל, אבל הוא משום שתמורה שייך כשאין צורך אלא לזה, לכן כשיש אחר כמותו הרי איכא תמורתו, ובצדיקים ות"ח יש צורך אף שכל ישראל יהיו חכמים, ואף נביאים, וכמ"ש משה – מי יתן כל עם הי' נביאים, ולכן בכל דור דור שייך לומר על כל צדיק שאין לנו תמורתו.

ולפ"ז י"ל דזה שאלדד ומידד מתנבאים במחנה אינו סתירה לכבודו של משה רבינו, ואדרבה עיי"ז הי' משה מכובד ביותר, דזהו עיקר תפקידו של רבם של ישראל, והוא להתעלות כל אחד בישראל למדריגה גדולה, ועיי"ז אמר משה - ומי יתן - דהלואי שכל אחד מישראל יהי נביא כמוהם, ואני אתכבד ביותר.

וי"ל עוד עפ"י דברי הכתב סופר, דלכאורה צ"ע דכיון שאלדד ומידד מתנבאים – משה מת, אי"כ איך שייך עיי"ז הלשון קנאה – המקנא. **ותי'** דמאחר שהם התנבאו – יהושע מכניס, הגם שיהושע אינו גדול כ"כ, מ"מ כשיעמוד בשליחות ישראל הוא ימלא מקום רבו, ויהא לו זכות הרבים, אבל אלדד ומידד שנסארו במחנה, ולא רצו להיות שלוחי ישראל – שבעים זקנים, מחמת ענותנותם כפרשיי, ומ"מ זכו לנבואה, אי"כ הם זכו לכך מצד עצמם, וזה מדריגה מעולה, וז"ש המקנא אתה לי, ואמר מי יתן כל עם הי' נביאים, כי בעת שהדור צדיקים ביותר זכות המנהיג יותר וזוכה בשבילם, ולכן התפלל שיהיו כל עם הי' נביאים, ויזכה להתעלות על ידיהם.

וי"ל באופן אחר, עפ"י דברי החתם סופר, שכוונת משה הי' אם אתה יהושע מבחר תלמידי, הי' בעל קנאה וגאווה חיו, אי"כ מכ"ש שכל ישראל יהי כך, אי"כ ומי יתן שיוזכו לנבואה, כי אין הקב"ה שורה אלא על שפלי רוח, ואמר כי יתן הי' את רוחו עליהם, כי הקב"ה כביכול אין רוחו גסה, ואדרבה בכל מקום שאתה מוצא גדולתו אתה מוצא ענותנותו.

וי"ל עוד עפ"י דברי רבינו ר' חיים מוולאזין זצ"ל (רוח חיים) העיקר כדי לזכות להשראת השכינה הוא רק עיי"ז עונה, וכמבואר בחז"ל – זהירות מביאה לידי זריזות וכ"י עונה מביאה לידי רוח הקודש. **ולפ"ז י"ל** דזה הי' כוונת משה – ומי יתן שכל אחד מעם ישראל יהי נביא, ואי"כ ע"כ יהא כולם ענוים, ואז לא יהי שום תרעומות ומחלוקת, שתרעומות ומחלוקת היא סתירה הגדולה לעונה, ועיי"ז אני יכול לנהוג העם בנחת ובשלום בלי טירחה וטורח.

וי"ל באופן אחר, עפ"י מה דאיתא בב"ב (כ"א) קנאת סופרים תרבה חכמה. **ולפ"ז י"ל** שכוונת משה הי' דזה שאלדד ומידד מתנבאים במחנה הוא דבר טוב, דעיי"ז תרבה חכמה ונביאות, ואני מקוה שעיי"ז יהי כל עם הי' נביאים.

ג) ומי יתן כל עם הי' נביאים (י"א, כ"ט) נראה מכאן החוב הגדול המוטל עלינו להתגדל בעבודתנו להשי"ת, עד כדי כך שכל אחד ואחד יהיה ראוי לנבואה, ולא שנסמוך על אחרים להיות הגדולים והנביאים, שאפילו בדורו של משה, אמר משה - הלואי שכל אחד יהיה נביא.

וי"ל עוד עפ"י דברי הגר'מ פיינשטיין זצ"ל, עפ"י הפסוק בתהלים (קמ"ו, ג', ד') אל תבטחו בנדיבים וגו' תצא רוחו ישב לאדמתו – צ"ע דמשמע דהטעם שלא יבטחו בהם, הוא, כיון שסוף האדם למות, אבל במי שלא מת כגון מלאך יכול לבטוח בו, ובודאי אי"א לומר כן, דאין לבטוח רק בהי', וכמ"ש - ישראל בטח בהי' עזרם ומגנם הוא. **ותי'** דכוונת הפסוק הוא דאע"פ שיש זמנים שיוכל לבטוח בבני אדם, כגון אם אחד שואל שאלה ממורה הוראה, שיכול לסמוך עליו שפסק כראוי, אבל צריך לידע שלא יכול לסמוך עליו לעולם, שסוף האדם למות, לכן ראוי לכל אחד ואחד ללמוד כדי שיכול לפסוק בעצמו.

ולפ"ז י"ל הטעם שאלדד ומידד התנבאו עתה – משה מת ויהושע מכניס, הלא זה לא הי' נוגע רק לאחר מי שנה. **ולדברינו י"ל** דהנה זה שיהושע אמר – אדני משה כלאם - **השער הפסוקים (מורינו הרב חיים ויטאל זצ"ל)** פי' שאותיות כלא"ם הם אותיות מלא"ך, דהיינו שיהושע הכניש נבואתם, שמשה לא ימות ויעלה חי לשמים כאלהו וריב"ל (ואולי מטעם זה יהושע אמר – אדניי משה, והוא לרמז שאתה תהי' אדוני לעולם) ולכן נאמרה נבואתם עכשיו לגלות שמשה לא יחי' לעולם אלא מת, ולכן הי' חוב קדוש על כל אחד ללמוד מפי קדשו, ועיי"ז אחר פטירת משה יכול לפסוק בעצמו, ולא לסמוך על אחרים. **ולפ"ז י"ל** כוונת משה – ומי יתן כל עם הי' נביאים, דהיינו שכל אחד צריך ללמוד ולהתעלות במדריגה, כדי שלבסוף יזכה להיות נביא מצד עצמו.

וי"ל באופן אחר, עפ"י דברי המדרש רבה - אמר הקב"ה בעולם הזה נתנבאו יחידים, ולעולם הבא כל ישראל נעשין נביאים, שנאמר (יואל, ג', א') והי' אחרי כן אשפוך את רוחי על כל בשר ונבאו בניכם ובנותיכם זקנים. **ולפ"ז י"ל** דמשה אמר ליהושע דכיון שאני גורם הקנאה – המקנא אתה לי, לכן אני צריך לתקן את זה, ולכן אני מברך את בניי שיהי' זמן לעתיד לבוא שכולם יהיו נביאים, ואז לא תהי' שום קנאה ושנאה ביניהם, רק שלום ורעות אכ"י.

ומי יתן כל עם הי' נביאים - זקני הרה"ק החוזה מלובלין זצ"ל אמר בבדיחותא - מי יתן - גראשן (מטבעות) אם יהיו כולם נביאים ואדמורי"ם. (אבני זכרון)

ומי יתן כל עם הי' נביאים - פעם החליט ראש ישיבת ראדין - הגר"ט טראפ זצ"ל לעזוב משרתו בהישיבה, כאשר ראו הבחורים שאין להם ר"מ להגיד שיעורים, נכנסו משלחת תלמידים להחפץ חיים זצ"ל, לשאול מפיו ממי ישמעו שיעורים, אמר להם החפץ חיים, הלא הבחורים מבוגרים הם ופרושים לפניהם - הפני יהושע, ורעק"א, ושאר גדולי האחרונים, ויש להם מה ללמוד, הבחורים קבלו עצתו וחזרו לתלמודם, אך כעבר שבועיים, נכנסו שוב להחפץ חיים, ואמרו לו – סי גייט נישט, ובלית ברירא החפץ חיים דיבר עם הגר"ט שיחזור להישיבה להגיד שיעוריו, וכך הי' הגר"ט חזר כמקודם. וכדאי להזכיר שהגר"ט הי' תלמיד להגאון ר' איצעל פאנאוועזער זצ"ל, והי' עמקן ולמדן גדול, והי' מעיין בקטע א' של ספר הפלאה לד' שעות רצופות.

והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה - הגאון ר' יעקב משה שורקין זצ"ל הי' רגיל לומר - דער חפץ חיים האט אוועקגעשאכטען דער יצר הרע פון גאווה אין ראדין - החפץ חיים שחט היצה"ר של גאווה בראדין, שאף גדולי הגדולים שהיו שם לא הי' בהם שמץ של גאווה.

לרפ"ש לר' ישראל יצחק בן דבורה מלכה